

6 oktober 2023

Energimarknadsinspektionen

Box 155

631 03 ESKILSTUNA

Organisationsnummer:	556049-4733	Sökandens referens:	Andreas Johansson
Redovisningsenhet:	REL00091	Telefon:	+46 708 783349
		E-post:	andreas.johansson@affarsverken.se

Ansökan om spänningshöjning av befintlig nätkoncession för område, enligt ellagen (1997:857) 2 kap 10 och 15–16 §.

Affärsverken Elnät i Karlskrona AB, (fortsatt Affärsverken), ansöker om spänningshöjning av befintlig nätkoncession, 322AG, för område (tillstånd) med en spänning inte väsentligt överstigande 50 kV.

Området som berörs omfattar tätorten Karlskrona, del av Karlskrona kommun, Blekinge län. Affärsverken har idag koncession för område för en högsta spänning 20 kV, konstruktionsspänning på 24 kV inom samma avgränsade område.

Yrkanden

- Affärsverken yrkar att Energimarknadsinspektionen meddelar nätkoncession för område med en spänning inte väsentligt överstigande 50 kV nominell spänning (72,5 kV konstruktionsspänning) enligt bifogad karta och shape-filer (Bilaga 1).
- Affärsverken yrkar att Energimarknadsinspektionen meddelar nätkoncession för område, enligt denna ansökan, att gälla tills vidare

Skäl för ansökan

Samhället behöver el i allt större utsträckning och pågående energiomställning ställer krav på att elnätet levererar kapacitet. Elanvändningen accelererar i snabb takt och långa tillståndprocesser utgör en allt större tidsåtgång för både nätbolag och myndigheter.

- Affärsverkens huvudsakliga skäl till ansökan är att korta ledtider för tillståndprocessen för ledningar som byggs inom området med den i ansökan föreslagna spänningsnivån.
- Endast Affärsverken innehar befintlig nätkoncession för område, med spänningsnivå upp till 20 kV, i aktuellt område. Området sammanfaller inte till någon del geografiskt eller i fråga om spänning med annat koncessionsområde.
- Behovet av om- och tillbyggnad i ansökt område är omfattande då etablering av laddningsstationer för fordon, i en utökad hamn-och industriutbyggnad och en moderniserad färjeterminal.

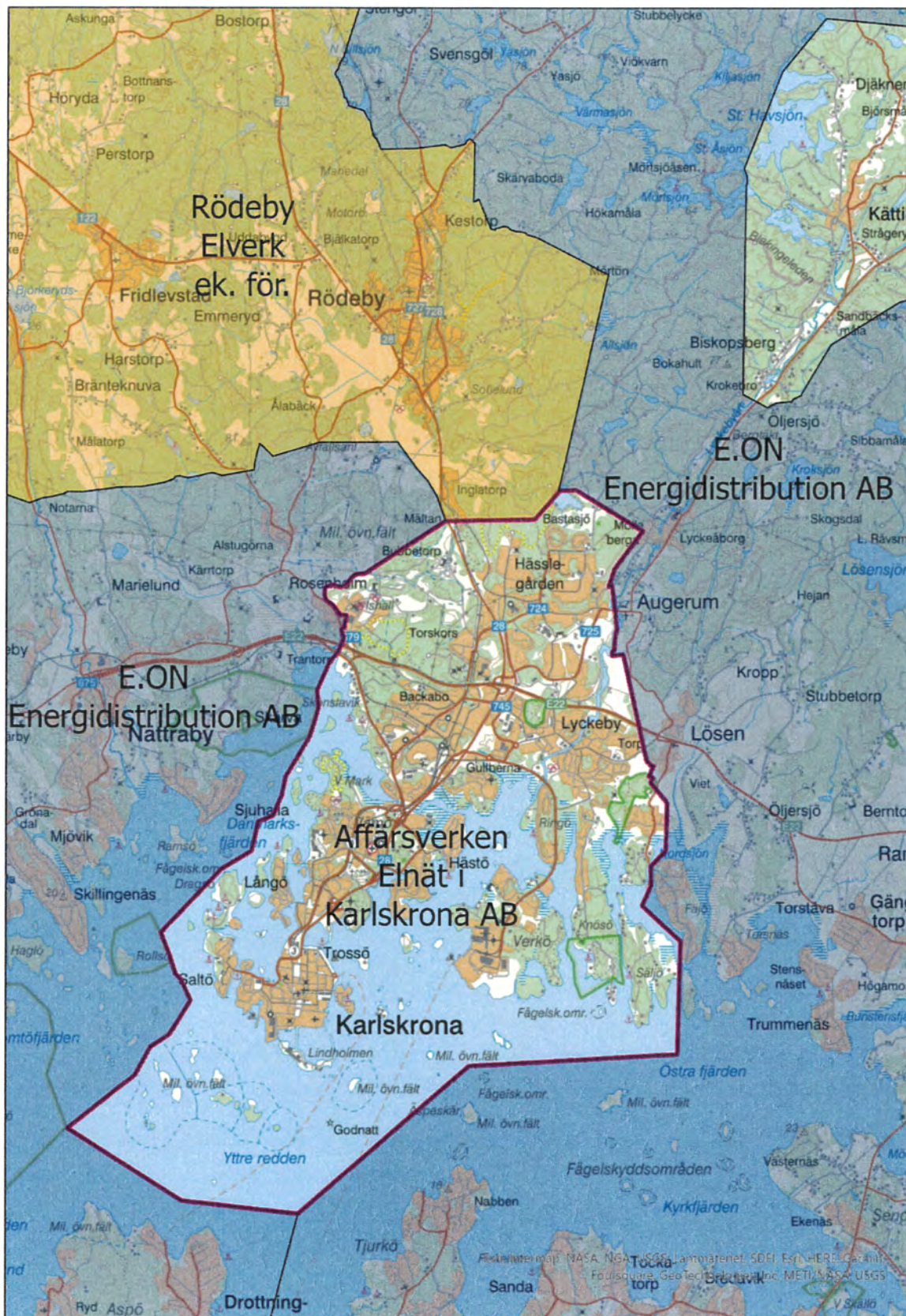
2023-10-12

2023-103921-0001

- Försvarsmakten kräver utökat och förändrat effektbehov men kan i dagsläget inte precisera när och hur mycket. Olika omvärldsbeslut kan medföra att kapacitetsökning krävs med kort varsel
- En expansion av samhällsutbyggnad i Karlskrona tätort pågår.
- Utfasningen av fossila bränslen i kombination med elektrifiering driver efterfrågan på fossilfri energiförsörjning. Med detta följer behovet av att bygga ut och modernisera elnätsinfrastrukturen.
- Minska antalet ansökningar om nätkoncession för linje för att koncentrera tillståndsprovningen till Länsstyrelserna och därmed frigöra resurser på andra myndigheter, däribland Energimarknadsinspektionen.

Avgränsning av området.

Syftet med områdeskoncessionen är att snabbt kunna utföra åtgärder som till exempel anslutning av nya industri- och infrastruktursatsningar. Då Affärsverken innehar områdeskoncession för spänningsnivå upp till 20 kV nätet i hela det aktuella ansökta området kan det därmed anses vara den mest lämpliga avgränsningen. Se Figur 1

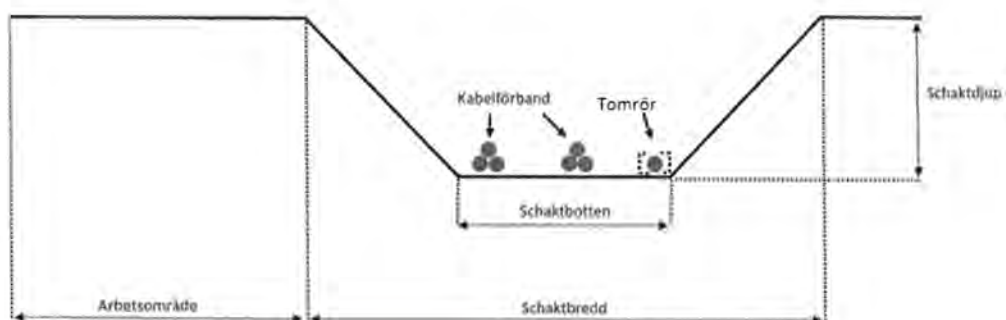
Figur 1. Områdeskoncession Sökande och gräns till E.ON och Rödeby

Teknikval

Affärsverken avser att utforma ledningar på spänningsnivå upp till 50 kV som markförlagda kablar samt sjökabel, då området utgörs till största delen av tätortsbebyggelse på ett antal öar i upprutten kuststräcka.

Markkabelutförande

Markkabelförläggning görs i huvudsak inom tätbebyggt område där det finns lite tillgång på markyta. I det fall en ny markkabelförläggning sker påverkas omgivningen i byggfasen i form av markarbeten och eventuellt avverkning för kabelgata. Effekter under byggskedet kan innebära begränsad framkomlighet och förändrade ljudnivåer. Effekterna är dock kortvariga och när ledningen är i drift utgör de inget hinder från att människor ska kunna röra sig i området.

Figur 2. Exempel på kabelschakt, och tomrör, med arbetsområde

Markkabel förläggs oftast som kabelförband med tre faser. Se Figur 2. Antalet förband varierar från fall till fall och kompletteras ibland med ett extra tomrör, som kan nyttjas som reserv vid behov.

Kabelförbanden förläggs i ett uppschaktat kabeldike med ett djup på vanligtvis cirka 0,8–1,5 meter. Bredden på schaktet varierar beroende på hur många förband som förläggs och vilken marktyp som finns på aktuell sträckning. Se Figur 3.

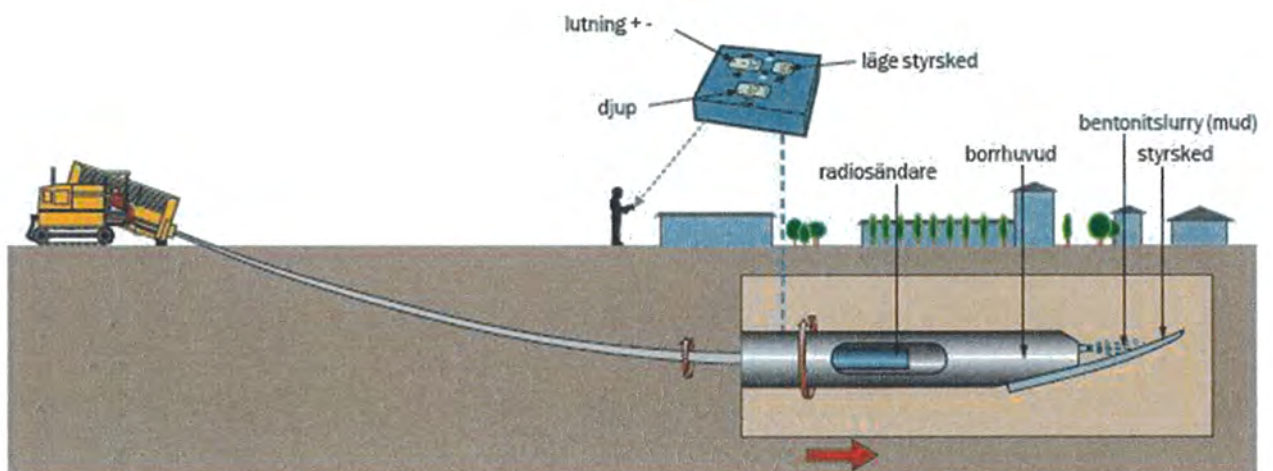
Under anläggningsskedet kommer ett cirka 5–15 meter brett arbetsområde tas i anspråk men även här kan bredden variera beroende på antal förband. Det kan även förekomma samförläggning med andra verksamhetsområden som gör att bredden på verksamhetsområdet förändras. Ovan angivna exempel på markanspråk vid kabelförläggning är baserade på de tekniker som finns i dag och anges som exempel.

Om förläggningen sker i naturmark ska en yta om 6–8 meter hållas fri från vegetation för att ledningen lätt ska kunna nås vid skador- och underhållsbehov.

Figur 3 Kabelschakt markförlagd kabel med ett förband i samförläggning med annan infrastruktur

Sjökabel anläggs med metoden styrd borrhning vilket innebär att en specialutformad maskin förlägger ett rör, genom att borra ut i vattnet, till minst 3 m djupt, för att sedan förlägga kabeln i röret. Se Figur 4. Siltgardin eller liknande metod kommer att användas för att reducera grumlingspåverkan i samband med att arbetet bryter igenom vattenområdet. Därigenom kan schaktarbeten i vattenområdet undvikas vilket minskar verksamhetens påverkan på strand- och vattenmiljön. Sjökabeln förläggs med en pråm samt med dykare i vattnet som säkerställer att kabeln hamnar bra på botten. Sjökabeln förses med vikter för att ligga kvar på sjöbotten. Ankringsförbud kommer råda där sjökabeln förläggs.

Figur 4. Principskiss för den schaktfria metoden styrdborring.

Magnetfält

Kring kraftledningar alstras elektromagnetiska fält. Fältstyrkan beror på strömmens storlek och på fasernas inbördes placering och avstånd till varandra. Även läget i förhållande till andra parallellgående kraftledningar kan ha en inverkan.

Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten har tagit fram en vägledning för beslutsfattare som rekommenderar följande:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvika att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Sökande skall i sitt agerande följa denna av myndigheterna formulerade försiktighetsprincip.

Kraftledningar i kabelutförande, med en spänningsnivå på upp till 50 kV, ger sällan upphov till några höga magnetfält. Affärsverken utreder regelmässigt möjligheter för att reducera magnetfältsnivåer vid de platser där människor vistas stadigvarande om magnetfältsvärdet överstiger 0,4 mikrottesla (μT).

Miljöpåverkan av utökad områdeskoncession

För att bygga ledningar inom en områdeskoncession krävs det idag ett samråd enligt 12 kap 6 § (fortsatt benämnt 12:6) miljöbalken (MB) om verksamheten eller åtgärden kan anses komma att väsentligt ändra naturmiljön. Dessa samråd hålls med berörd länsstyrelse.

En anmälan kan också, i den utsträckning det behövs i det enskilda fallet, innehålla en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. miljöbalken.

En anmälan för samråd ska vara skriftlig och åtföljas av en karta samt innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden. Dessutom skall anmälan innehålla uppgifter om fastighetsägare och nyttjanderättshavare som berörs.

Enligt MB är verksamhetsutövaren också skyldig att visa att (och hur) följande hänsynsreglerna i 2 kapitlet MB efterlevs och att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås

Innehållet i 12:6 samrådet ska också beskriva vilka skydds/hänsynsåtgärder och begränsningar som planeras för att förebygga och motverka skada på ovanstående.

Anmälan om samråd enligt 12:6 för kraftledningar upp till 20 kV sker idag via Länsstyrelsen e-tjänst¹. Vid en eventuell beviljad koncession upp till 50 kV har Affärsverken för avsikt att även ledningar inom detta spänningsintervall ska anmälas (och hanteras) på samma sätt.

Försvarmakten kontaktas alltid vid schaktarbete inom Affärsverkens verksamhetsområde.

Övriga tillstånd och dispenser tillkommer i förekommande fall.

Ett koncessionsbeslut och en anmälan om samråd, enligt 12:6 MB, ger rätt att bygga ledningen men inte rätt att ta mark i anspråk. Affärsverken strävar efter att teckna frivilliga markupplåtelseavtal med berörda fastighetsägare i samband med att nya ledningar byggs.

Affärsverken, kommer fortsättningsvis, att sträva efter att förlägga ledningar på spänningsnivå 20–50 kV i kommunal mark. Koncessionsbeslutet samt eventuellt förläggande från länsstyrelsen gällande 12:6 samrådet kommer att ligga till grund, tillsammans med markupplåtelseavtalet, för ansökan om ledningsrätt till Lantmäteriet, såsom det görs idag på spänningsnivån 20 kV.

Område med naturintresse

Inom aktuellt område, har Länsstyrelsen i Blekinge län utfört en omfattande inventering av skyddsvärda träd, den största bestånden finns runt Wämö sjukhus och Wämöpark. Stora områden med skyddsvärda träd finns också på Verkö och i Knösö naturreservat.

Näsmarken och Ekebacken Natura 2000 område innehåller också stor andel skyddsvärda träd liksom runt ägor på Rosenholm.

Natura 2000 områdena Wämöpark, Näsmarken och Ekebacken är skapade för att bevara läderbaggen, ekoxen samt bokskogar och hällmarkstorräng, enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Det krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i dessa områden.

Några våtmarker med vissa eller låga naturvärden finns inom området. Det område som kan ses som mest intressant är strandområde vid Ringö med högt naturvärde samt strandområde vid Oscarsvärn N

¹ [Anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken för ledningar \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se)

och strandområde på Verkö och Säljö med vissa naturvärden likaså finns strandområde vid Stora Boråkra med vissa naturvärden.

Marint och ekologiskt känsliga område

Ansökan avser ett område som omfattar ca 1/6 av Karlskrona kommun, och ligger i ett kustområde som utgör ekologiskt känsliga område. Blekinge arkipelag² är ett biosfärsområde och består av en mängd naturreservat och Natura 2000 områden. Arkipelagen utsågs av Unesco 2011 för sina höga natur- och kulturvärden och har fokus på Östersjöfrågor. Blekinge arkipelag förvaltas av Biosfärsprogrammet och består av en nationell programkommitté vilken Naturvårdsverket är värd för³. Lyckebyån och Silletorpsån är klassat som värdefullt vatten där havsvandrande öring finns.

Område med friluftsliv

Lyckeby å är en ca 9 mil lång å som rinner ut i Lyckeby och havet, i östra kanten av aktuellt område, och utgör ett friluftsintrasse. I och omkring ån finns vandringsleder, Lyckåleden, kanotled och fiskeområde. Ytterligare ett antal kanot/kajakleder, cykelleder och vandringsrundor är markerade inom det i ansökan aktuella området, främst i och omkring Trossö i Karlskrona skärgård.

Område med kulturmiljöintressen

Karlskrona stadskärna har ett stort antal kulturmiljöskyddade anläggningar i form av försvarsställningar och bebyggelse inom riksintresse.

Nästan hela Trossö, där Karlskrona centrum är beläget, utgör fornlämning (L1979:5469, Stadslager från Erik Dahlbergs plan 1694). Området är upptaget på UNESCOs Världsarvs lista, "Örlogsstaden Karlskrona". Karlskrona är en stad sedan 1680-talet och har stora befästningsanläggningar däribland en marinbas.

Trossö ingår även i regionalt kulturmiljövårdsprogram.

Lyckebyån är särskilt värdefull enligt Riksantikvarieämbetet, här vill hantverksanläggningar och borganläggningar. Kvarnen och bron i Lyckeby är en satellit till världsarvet "Örlogsstaden Karlskrona".

Område med riksintresse

Enligt Miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. I miljöbalkens 4 kapitel finns särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden.

Inom koncessionsområdet finns idag följande riksintressen:

- Trossö med skärgård ut till Drottningsskär, ett ca 20 km² stort område omfattas av riksintresse.

Hänsyn till riksintressen tas i samband med att sträckningen för nya kraftledningar projekteras. Utfallet av detta redovisas i den anmälan om samråd (enligt 12 kap 6§, MB) som görs innan uppförande.

² Området omfattar merparten av Blekinges skärgårds- och kustlandskap, varav 156 000 ha är vatten och 54 000 ha land. Här finns ett marint världsarv, kastell och befästningar från dansktiden, lämningar från stenhuggeriepoken och det småskaliga kustnära fisket. Den typiska lövskogskusten med ekhagmarker, de grunda vikarna och de många öarna och skären ger området sin karaktär och en fantastisk biologisk mångfald.

³ <https://biosfarprogrammet.se/fakta/vision-och-syfte>

Generella hänsynsåtgärder

Affärsverken har inarbetade planerade skadeförebyggande åtgärder i förfrågningsunderlaget inför upphandlingen av entreprenör för byggande av ledningar. Åtgärderna följs upp vid byggmöten med entreprenören för att säkerställa att åtgärderna vidtas/efterlevs.

Nedan är ett utdrag ur miljöplanens innehåll.

- Drivmedel, oljor, andra kemiska produkter och farliga ämnen skall förvaras enligt gällande föreskrifter och på ett sådant sätt att läckage från behållare och cisterner ej rinner ut i terrängen.
- Läckage från behållare och cisterner skall omedelbart tas om hand på lämpligt sätt och förorenade ytor skall saneras.
- Arbete i vatten utförs enligt beslut i vattendomstol eller övriga berörda myndigheter.
- Arbetena skall bedrivas varsamt så ej vibrationer i mark skadar befintliga byggnader, vägar, rör, kablar, apparater, stativ, fundament och kabelkanaler och dyl.
- Avvikelser från ovanstående måste samrådats med anläggningsägare.
- Avfall placeras i lämpliga behållare avsedda för ändamålet och borttransporteras till godkänd tipp/upplag/miljöstation.
- Miljöfarligt gods skall ha slutanvändarintyg.
- Beakta lokala regler och föreskrifter om avfallshantering.
- Material skall om möjligt återvinnas och transporteras till därför avsedd anläggning.
- Asbest behandlas i enlighet med gällande föreskrifter.
- Personal och entreprenörer informeras om gällande regler.

I detaljprojektering kommer Affärsverken att bland annat utföra följande generella försiktighetsåtgärder:

- Kabelschakten planeras genom att anpassas så att placering i våtmarker eller i strandkanter vid sjöar och vattendrag undviks.
- Korsning av vattendrag och diken planeras väl. Vid överfart över vattendrag och diken ska tillfälliga eller permanenta broar användas. Förläggningsmetoden styrd borning kan användas för att undvika påverkan i vattendrag och diken.
- Befintliga vägar används i möjligaste mån för transporter av fordon och arbetsmaskiner.
- Arbeten i områden med dålig bärighet används stockmattor eller liknande för att minimera skadorna. Om körskador uppstår i mark åtgärdas skadan i samband med avslutat arbete.
- Invasiva arter redovisas och markeras för att undvikas så långt som möjligt. Hantering av massor innehållande frön eller växtdelar får inte bidra till spridning. Användning av massor som innehåller invasiva arter får endast användas på samma plats där de grävdes upp. Överblivna massor körs till godkänd mottagare eller hanteras på annat sätt som inte bidrar till spridning. Inför flytt av arbetsmaskiner från områden med invasiva arter ska rengöring av arbetsmaskiner ske.

Affärsverken kommer inför detaljprojektering och byggnation att samråda med Länsstyrelsen gällande de kulturvärden som är belägna nära nya ledningar. Vid behov upprättas en ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning enligt 2 kap i kulturmiljölagen.

Vid detaljprojektering anpassas vägar för arbetsfordon, upplagsplatser, arbetsområden till kända fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar så att de inte kommer till skada.

Om tidigare icke kända forn- eller kulturhistoriska lämningar påträffas under byggnation ska dessa hanteras i enlighet med gällande lagstiftning.

Plan över områdets framtida behov av överföring av el

Affärsverkens elnät finns i en region där överföringsbehovet ökar snabbt. Det övergripande långsiktiga målet är att Affärsverken ska ha en stark position i energiomställningen, underlätta ett smart uppkopplat samhälle samt stötta utvecklingen mot ett alltmer cirkulärt sätt att leva.

Karlskrona är i dagsläget en av de tätorter som expanderar snabbt. Befintliga industrier med mycket stort elbehov har redan expanderat och ytterligare ökning av industriellt elbehov förväntas. Utökande av industrin innebär också att behovet av bostäder och samhällsservice ökar. När behovet av el ökar behöver också elproduktionen öka.

I Affärsverkens nätområde är förhållandena för elproduktion i många fall goda, vilket innebär ett intresse för att etablera mer elproduktion i området i form av solceller ökar. Affärsverken Elnäts pågående scenarioarbete visar på ett ökande behov av elöverföring både för produktion och konsumtion.

Områdets effektbehov

Behov av överföring till elanvändare

Affärsverken har fått flertalet förfrågningar från industri där en aktör konkret bett om fördubblad kapacitet från 12 MW till 24 MW år 2026. Elektrifieringstrenden generellt i samhället talar för att ytterligare industri kommer att driva ökat behov av kapacitetsutvidgning i elnätet.

I Karlskrona finns också en hamnterminal där en elektrifiering är pågående, det ligger redan en förfrågan att utöka kapaciteten med 2 MW pga. stundande fordonsladdning och elektrifiering av lastbilar som kommer att behöva laddas. Nivån förväntas öka där arbetsmaskiner – som till exempel truckar – i hamnen också elektrifieras på sikt.

En beställning på en el-mack har också lagts och förfrågan ligger på 1,5 MW. Fler förfrågningar på snabbbladdningsstationer i samma storleksordning finns. Dessutom har en vägfärja – som byggs under åren 2026–2027 – efterfrågat 6,2 MW på Trossö.

En aktör som ökar behovet av kapacitet i nätet och är en bidragande orsak till ansökan om en höjd områdeskoncessionsspänning för att kunna möta behovet är de militära intressen som finns i Karlskrona.

I samband med Sveriges Natoansökan ökar också sannolikheten för att försvaret kommer att vara i behov av en kraftig kapacitetsökning på kort tid. Det är starkt motiverat att förbereda för detta redan nu, då behovet av kapacitet i nätet uppstår snabbt samtidigt som lösningen och nätutvecklingen tar längre tid.

Behov av överföring från elproducenter

Verksamheten står inför utmaningen att anpassa elnätet för den ökande elanvändningen i framtiden. Samtidigt måste nätet klara inkoppling av mer mikroproduktion, billaddningsstationer etc. men även hantera batterilösningar som kan bli allt vanligare. Genomförandet kommer att kräva framförhållning men också öka kraven på snabbare projektering och utförande när behov uppstår. Elnätet behöver bli mer flexibelt.

År 2022 producerade Karlskrona Solpark 2,4 MWh. Solparken kommer att öka från 2,4 MW i kapacitet till 6 MW redan i år. Det har funnits förfrågningar att ansluta fler parker i utkanten av området (8–10 MW), och ser vi till trenden ökar efterfrågan för att ansluta solenergi.

Det finns ett kraftvärmeverk i Karlskrona som är ansluten till Affärsverkens ställverk och detta ligger idag på 10,5 MW. En översyn av kraftvärmeverket är aktuell för att om möjligt fördubbla produktionen. Verket ansluter idag till nätbolaget E.ON, s nät men kan komma att påverka nätutvecklingen även för Affärsverken.

Nätutveckling

För att möta behovet av utökad effekt - framför allt från militär och industriell verksamhet - behöver affärsverken utveckla befintligt nät. Ett större antal förfrågningar har kommit in framför allt på användarsidan. Affärsverken avser därför att etablera en fördelningsring med 50 kV för fördelning av el mellan olika delar av nätområdet, och detta är det huvudsakliga argumentet för en förhöjd områdeskoncession. Det exakta geografiska behovet är idag okänt och Affärsverken behöver vara flexibel i sin planering, varför områdeskoncession är en mer lämplig lösning än linjekoncession.

Det finns också ett behov av att i närtid byta ut den krafttransformator som finns på Trossö, vilket är en långsiktig och stor investering. Detta skulle också göra en möjlighet att sätta ett framtida 50 kV nät i drift. Beviljandet av ansökan möjliggör för att gå vidare med en investering som leder till att nätet utvecklas för det framtida behov som förutspås i Karlskrona.

Alternativ till spänningshöjning av områdeskoncessionen till 50 kV

Om inte koncession för område beviljas inom den angivna spänningen, 50 kV, kommer i stället separat koncession för linje behöva sökas inför varje ny och förändrad ledningsträcka.

Att söka koncession för linje är en betydligt mer resurs- och tidskrävande process (både hos myndigheter och nätbolag) än processen med anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Miljönyttan med processen för linje på dessa spänningsnivåer är dessutom endast marginell jämfört med samrådsprocessen.

Nollalternativet

Om ingen utbyggnad sker alls av elnätet inom den aktuella spänningsnivån innebär det att etablering av verksamheterna som beskrivs ovan kraftigt försvåras eller omöjliggörs. Det innebär sannolikt att klimatomställningen försenas.

Övriga aspekter

Påverkan på leverans- och driftsäkerhet

En spänningshöjning av områdeskoncessionen påverkar i sig inte leverans- och driftsäkerhet. Dagens nät bedöms ha god leveranssäkerhet och driftsäkerhet. Men med ett utökat effektuttag och inmatning i befintligt nät riskerar dock både leverans- och driftsäkerhet att försämrats om inte nätet utvecklas. Affärsverken bedömer att en områdeskoncession som innefattar spänningsnivån 50 kV innebär att det är enklare att möta funktionskraven för elnätet.

Påverkan på ett effektivt utnyttjande av elnätet

Med effektivt utnyttjande av elnätet avses enligt EIFS 2019:4 (samma skrivning i remitterade föreskrifter inför tillsynsperioden 2024–2027):

3 kap 11 § Med ett effektivt nätutnyttjande avses låga nätförluster och en jämn effekt i nätet utifrån vad som är rimligt med avseende på nätkoncessionshavarens objektiva förutsättningar.

En spänningshöjning av områdeskoncessionen påverkar i sig inte hur jämn belastningen är i nätet – det avgörs i stället av de kunder som är anslutna till nätet. Däremot innebär en högre spänning att samma överförda effekt ger upphov till mindre nätförluster, eftersom nätförlusterna är kvadratisk beroende av strömmen och högre spänning medger högre effektöverföring med en förhållandevis lägre ström.

Påverkan på närliggande nät

Affärsverkens lokalnät angränsar till nätbolaget E.ONs lokalnät i öster och väster och Rödeby Elverk i norr. Dessa elnät bedöms inte påverkas av en spänningshöjning av Affärsverkens områdeskoncession.

Affärsverken ansluter till E.ONs regionnät på spänningsnivån 20 kV i 130/20 kV-stationen Intaget på fastlandet. Vidare ansluter Affärsverkens egen 130 kV kabel med linjekoncession mot Affärsverkens station på Trossö i E.ONs 130 kV ställverk i Intaget.

I stationen Intaget transformerar också E.ON till spänningsnivån 50 kV (konstruktionsspänning 72.5 kV). Dessa ledningar går sedan vidare ut från Affärsverkens område se Figur 5 (observera att E.Ons 50 kV ledning delvis är i jordkabelutförande genom Hässlegården och ej syns i kartan).

Figur 5 Ledningar med linjekoncession.

E.ON. ansluter ingen kund på spänningsnivån 50 kV inom det geografiska område som Affärsverkens områdeskoncession täcker.

Traditionellt bedrivs elnätsverksamhet i tre nivåer i Sverige:

- Transmissionsnät (Svenska Kraftnät, linjekoncessioner)
- Regionnät (ett fåtal aktörer, linjekoncessioner och inom kort även regionnätsovrådeskoncessioner)
- Lokalnät (många aktörer, områdeskoncessioner)

Lokalnätsföretagen ansluter till transmissionsnätet via regionnätet och bedriver sin verksamhet med stöd av nätkoncession för område. Lokalnätsföretagen har i princip monopol på att ansluta kunder till elnätet. Anslutning direkt till region- eller transmissionsledning sker normalt då lasterna är högre än vad som rimligen kan hanteras i lokalnätet.

Med områdeskoncession 50 kV försvåras för andra aktörer att få linjekoncessioner på 45 kV eller lägre i området. Ellagen 2 kap 13 § anger att det krävs särskilda skäl för att meddela nätkoncession för linje för en ledning vars spänningsnivå inte överstiger högsta tillåtna spänning för nätkoncession för område (utan en lägsta spänning). I författningskommentarerna i prop 1996/1997:136 tas tre fall upp som kan innebära särskilda skäl:

- Kostnaderna för att ansluta en ny stor elanvändare till det lokala nätet är avsevärt större än kostnaderna för en anslutning direkt till det regionala nätet.
- När en nätkoncession för en ledning för vilken det i dag finns nätkoncession för linje behöver förnyas.
- Koncessionshavaren [för område] går med på att en elanvändare inom hans område ansluts direkt till det regionala nätet.

För befintliga ledningar som idag har nätkoncession för linje torde särskilda skäl klart föreligga och regionnätägarens verksamhet i denna del inte påverkas.

För nya ledningar kan förhållandena vara annorlunda. Situationen där en regionledning behöver passera ett område med en högre spänningsnivå finns inte omnämnt i förarbetena. Affärsverken har inga ambitioner att förhindra en rationell utbyggnad av regionnätet. Det skulle i förlängningen innebära en fördyring av regionnättariffen som även drabbar Affärsverken. Behovet av en passerande regionnätledning och tillhörande ställverk och stationer bör enligt Affärsverken anses vara ett särskilt skäl och normalt tillåtas.

Det skulle också kunna uppfattas som en risk att Affärsverken ansluter kunder på 50 kV som annars skulle anslutit till E.ONs regionnät, även om anslutning till regionnätägarens ledning skulle innebära lägre kostnader för kunden. Det innebär att kunden drabbas av onödigt höga kostnader i form av anslutning och eventuellt även högre överföringsavgift. Det innebär också ett onödigt stort intrång i form av mer ledning än nödvändigt för att ansluta kunden. Med tanke på områdets begränsade storlek och att det idag inte finns kunder anslutna direkt till 50 kV inom området bedöms risken som liten. Affärsverken har heller ingen ambition att fördyra anslutningar för nätkunder inom området.

Sammanfattningsvis bedömer Affärsverken att E.ON i praktiken inte kommer påverkas negativt av en spänningshöjning. Affärsverken har varken ambition eller möjlighet att genom att bygga ledningar inom sin områdeskoncession konkurrera med E.ONs regionledningar i området. Affärsverken vill här också peka på den nya möjligheten för ett elnätsföretag att "låna" ett annat nätföretags områdeskoncession (ellagen 2 kap 11 §). Om Affärsverken beviljas en spänningshöjning skulle Affärsverken och E.ON kunna överenskomma att E.ON får utnyttja Affärsverkens områdeskoncession för 50 kV-ledningar inom området.

Påverkan på anslutna kunder

Affärsverken bedömer inte att en spänningshöjning innebär någon negativ påverkan på anslutna och potentiellt tillkommande kunder. Genom att ansöka om spänningshöjning av befintlig nätkoncession för område kommer Affärsverken att snabba upp projekteringsprocessen för nya kunder samt korta tillståndsprocessen genom att tillståndsprocessen för kraftledningar upp till 50 kV flyttas från Energimarknadsinspektionen till Länsstyrelsen med kortare ledtider som följd.

Anslutningsplikten, som följer vid en högre spänningsnivå, ger en tydligare och mer långtgående ansvar mot kunden.

Samhällsekonomisk kostnadsnyttobedömning

Affärsverken har ett antal förfrågningar som behöver byggas i olika exploateringar, framför allt större industrier och utbyggnadsprojekt. Bolaget ser nu därför en höjd områdeskoncession som ett effektivt verktyg att omfördela beslutfattande för byggande av ledning på spänningsnivå upptill 50 kV till Länsstyrelsen. Dessa har redan idag ett stort ansvar i linjekoncessionsarbetet enligt 6 kapitlet 4 § och i samråden enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken.

Affärsverken ser en samhällsekonomisk fördel såsom:

- Snabbare anpassning till förändringar i samhället och efterfrågan på anslutning.
- Lägre kostnad för tillståndsprocessen för korta sträckor som inte kräver MKB i miljöprövning enligt miljöbalken.

Se vidare i Bilaga 2.

Övrigt

Affärsverken Karlskrona har även en linjekoncession för en 6 kV kabel mellan öarna Utlängan och Utklippan för att anslutning av en fyranläggning.

Ansökan om höjd spänning för nätkoncession för område omfattar Affärsverkens nuvarande område med områdeskoncessionen, spänningsnivå upp till 20 kV, som har anläggningsnummer: 322AG. Områdeskoncessionsgränser är uppdaterade 2023-01-16 med leverans från Energimarknadsinspektionen.

Med vänliga hälsningar

Anna Wallin VD

Affärsverken Elnät i Karlskrona AB

BILAGOR

- Bilaga 1. Koncessionskarta (inklusive Shapefil)
- Bilaga 2. Samhällsekonomisk kostnadsnyttoanalys
- Bilaga 3. Registreringsbevis

REFERENSER

Fornsök Riksantikvarieämbetet öppna data, <https://app.raa.se/open/fornsok>.

Naturvårdsverket, kartverktyget Skyddad natur, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Länsfakta Blekinge <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=4fa7cefe078a451caf94fe5d07f73771>

Energimarknadsinspektionens hemsida <https://ei.se/bransch/koncessioner/natkoncession-for-omrade/ansokan-om-ny-natkoncession-for-omrade-eller-spanningshojning-i-omradeskoncession>.

<https://ottvall.com/onewebmedia/Syntesrapport%20Kraftledning%2020250218.pdf>

Årsredovisning 2022, Affärsverken Karlskrona AB, information hämtad 2022-09-12 från https://www.affarsverken.se/globalassets/affarsverken/om-affarsverken/ekonomi-och-organisation/arsredovisning/pdf/arsredovisning-2022-karlskrona-ab_tillganqlighetsanpassad.pdf